

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 100/17

Møtedato: 28.09.2017

Dato: 11.09.2017

Arkivsaksnr: 2017/3445

Universitetets forvaltning av eierinteresser

Bakgrunnsdokumenter

- Styresak 12/16, Oppdatering av retningslinjer knyttet til Reglement om statlige universiteter og høyskolers forpliktende samarbeid og erverv av aksjer
<http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/us2016-012.pdf>
- Styresak 152/16, Mål for universitetets eierskap i aksjeselskap
<http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/us2016-152.pdf>
- Styresak 30/17, Forskningssamarbeid Sørvest
- Styresak 73/17, Forskningssamarbeid Sørvest

Saken gjelder:

Universitetet i Bergen deltar i selskaper med ulike eierandeler. Selskapene er opprettet for å ivareta ulike formål, og målsetningen er å bidra til å øke UiBs handlingsrom til å oppnå både egne og sektorpolitiske mål. UiB har kontinuerlig fokus på god eierstyring og universitetstyret har behandlet flere saker i 2015 og 2016 som har prinsipper og strategi for eierstyring som tema. I styresak 12/16 vedtok styret oppdaterte retningslinjer for eierstyring og styresak 152/16 vedtok styret mål for universitetets eierskap i aksjeselskap.

Formålet med denne saken er å gi en kort oversikt over universitetets forvaltning av eierinteresser i aksjeselskap pr. august 2017. I saken refereres noen forhold som berører de selskap som universitetet har eierinteresser i. I saken beskrives arbeidet med å utvikle eierstyringen og årsrapporter for det enkelte selskap følger vedlagt.

Forslag til vedtak:

Styret tar årsrapporter for 2016 og redegjørelsen om universitetets forvaltning av eierinteresser til orientering.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

11.09.2017/Kirsti Robertsen Aarøen/Per Arne Foshaug

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Årshjul og ansvarsmatrise
3. Årsrapporter for selskaper UiB har eierandeler i

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
100/17

Møtedato:
28.09.2017

Arkivsaksnr:
2017/3445

Universitetets forvaltning av eierinteresser

1. Bakgrunn

Universitetet har kontinuerlig fokus på god eierstyring, og Styret har behandlet flere saker i 2015 og 2016 som har prinsipper og strategi for eierstyring som tema.

2. Prinsipper og rammer for eierstyring ved universitetet

Overordnet myndighet har de siste årene viet problemstillinger knyttet til eierstyring stor oppmerksomhet, jf. St.meld. nr. 13 (2010-2011) Aktivt eierskap. Universitetet i Bergen arbeider kontinuerlig med å sikre at forvaltningen er i samsvar med krav i lover, regelverk og prinsipper for godt eierskap. Statens prinsipper for god eierstyring legges til grunn for relasjonen til selskapet og eierdialogen.

I sak 12/16 vedtok Styret nye Retningslinjer for erverv og forvaltning av aksjer. Av disse fremgår at UiB utøver sitt eierskap på følgende måte:

- i. Gjennom deltakelse i selskapenes generalforsamlinger
- ii. Gjennom oppnevning og oppfølging av styret
- iii. Gjennom mål og resultatoppfølging

2.1. Eierstyring gjennom deltakelse i selskapenes generalforsamlinger

For å kunne utøve god eierstyring gjennom generalforsamlingene er det viktig å sørge for at UiB mottar relevant, oppdatert og korrekt informasjon om selskapene for å kunne vurdere sakene som generalforsamlingen skal behandle. Utøvelse av statlig eierskap forutsetter også å legge frem saker av viktighet for statsråden, oppfølging av stortingets forutsetninger og vedtak og oppfølging av eventuelle krav til avkastning og utbytte.

2.2. Oppnevning og oppfølging av styret

I tillegg til å utøve eierstyring gjennom generalforsamlinger innebærer eierrollen å sikre at styresammensetningen er hensiktsmessig i forhold til selskapets formål og eierskap. Styresammensetningen skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra det enkelte selskaps egenart. I tillegg skal styret i selskapet være sammensatt for å sikre at det har best mulig administrativ, økonomisk og organisasjonsmessig innsikt, og det skal være god kjønnsbalanse i styret. Eierrollen innebærer i denne sammenheng også å føre kontroll med at selskapets styre i sitt virke sikrer at selskapet utvikler seg og driver i samsvar med eiernes forutsetninger, slik disse er kommet til uttrykk gjennom vedtak i generalforsamlingen og i selskapets vedtekter.

2.3. Mål- og resultatoppfølging

Universitetsstyret skal fastsette resultatmål for sitt eierskap. Fastsetting av mål for eierskapet i det enkelte selskap vil være det grunnleggende utgangspunktet for eierstyringen og bakgrunn for mandat til universitetsledelsen til å foreta vurdering av selskapenes

opnådde resultater, drift og økonomi og også av selskapenes ivaretagelse av samfunnsmessige ansvar og oppnåelse av sektorpolitiske mål. Det skal også foretas en selvstendig vurdering av selskapets ikke-forretningsmessige mål, slik at oppnådde resultater kan etterprøves for de selskapene som i sine vedtekter ikke stiller krav om økonomisk utbytte.

3. Målsetninger for universitetets eierskap

I organiseringen av sin virksomhet har universitetet flere virkemidler, blant annet gjennom å organisere aktivitet eksternt med bruk av aksjeselskap som organisasjonsform. UiBs eierskap i aksjeselskaper skal være av faglig interesse og skal styrke universitetets evne til å gjennomføre oppdraget og oppnå de mål som universitetsstyret har fastsatt for virksomheten.

I styresak 152/16 vedtok universitetsstyret mål for universitetets eierskap i aksjeselskap og i denne ble det også spesielt redegjort for hva som er styrets ansvar. Målsetningene er innenfor følgende områder;

3.1. Mål/forventning til selskapenes ivaretagelse av formålet

Universitetet deltar i selskaper med ulike eierandeler. Selskapene er opprettet for å ivareta ulike formål, og UiBs opprettelse/deltakelse i disse har som målsetning å bidra til å øke UiBs handlingsrom til å oppnå både egne og sektorpolitiske mål. Noen av selskapene har ikke-forretningsmessige mål i sine vedtekter. UiB vil gjennom sitt eierskap fokusere på at selskapenes virksomhet innrettes på en slik måte at det vedtektsfestede formålet blir ivare tatt for på den måten å sikre at deltakelsen styrker UiBs målsettinger.

3.2. Mål/forventning til selskapenes økonomi

Når UiB oppretter/deltar i et eierskap er det med den målsetning å bidra til å øke UiBs handlingsrom til å oppnå sine strategiske målsetninger. UiB legger til grunn et langsiktig perspektiv i sitt eierskap og fokuserer på god langsiktig verdiskapning og utvikling av selskapene. Dette legger føringer for at UiB vil tilstrebe at selskapene skal ha en sunn finansieringsstruktur, inntjening og likviditet som sikrer muligheten til å nå målene slik er definert i vedtektene og som oppfyller aksjelovens bestemmelser.

3.3. Mål/forventning til selskapenes arbeid med samfunnsansvar

UiB er en stor samfunnsaktør som har kontinuerlig fokus på samfunnsansvar. UiB vil derfor også gjennom sine eierskap, være pådriver for å øke selskapenes ivaretagelse av samfunnsansvar. Samfunnsansvar omfatter områder som etikk, arbeid mot korrupsjon, helse, miljø og sikkerhet, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og anstendige arbeidsvilkår med videre. UiB forventer at selskapene arbeider aktivt med å øke sitt samfunnsansvar.

3.4. Mål/forventning til lederlønnene i selskapene

Lederlønninger skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenliknet med tilsvarende selskaper. Selskapene skal bidra til effektive belønningssystemer og samtidig sikre moderasjon i lederlønningene/godtgjørelsene.

3.5. Mål for det enkelte selskap

Tabellen under pkt. 4 viser de selskapene som universitetet har eierskap i pr. november 2016 og selskapenes vedtektsfestede formål. Eierskapet kan kategoriseres i fire hovedområder; forskning, kommersialisering, forvaltning og annet.

4. Universitetets hel- og deleide aksjeselskap – årsrapporter og spesielle forhold gjennom året

Nevnte målsetninger har vært et grunnleggende utgangspunkt for universitetets eierstyring og dialogen med selskapene i eiermøter og generalforsamlinger gjennom 2016 og våren 2017.

Årlig orienterer Universitetet i Bergen Kunnskapsdepartementet om sin deltakelse i fem av selskapene vi har eierandeler i og om den betydningen det enkelte selskap har for institusjonens virksomhet. Dette skjer gjennom forberedelser til sektorens årlige innspill til statsrådets beretning til Riksrevisjonen. I det følgende redegjøres for årsrapporter og vesentlige forhold gjennom året, som også vil være grunnlag for denne rapporteringen.

Tabell 1 Selskaper for Universitetet i Bergen har eierskap i

Navn på selskap	Eierandel % (Pr. aug- 2017)	Særlig rapportering til statsråden**	Selskapets virksomhet				
			Forskning	TTO Kommersial iserings- selskap	Eiendom	Administra- sjon	Annet
Uni Research AS	85	x	x				
Christian Michelsen Research AS*	50	x	x				
Unifond AS	100	x				x	
Universitetet i Bergen Eiendom AS	100	x			x		
Bergen Teknologioverføring AS	33,43	x		x			
Bergen Vitensenter AS	19						x
Student Kulturhuset Bergen AS	33,3						x
Forskningssenteret for informasjon og kommunikasjonssikkerhet AS (Simula AS)	49		x				

* UiB har i overkant av 79 % indirekte eierandel

** UiB gir innspill til statsrådets beretning for følgende fem selskaper; Uni Research AS, CMR AS, Unifond AS, UiB Eiendom AS og BTO AS.

Tabell 1 viser de selskapene som universitetet har eierskap i. Selskapenes formål er av ulik karakter. Med bakgrunn i dette har oppfølgingen det siste året vært ulik for de ulike selskapene.

Når det gjelder Uni Research AS og CMR AS er det gjennomført flere eiermøter, og disse to selskapene har naturlig nok også blitt viet særlig oppmerksomhet gjennom den prosess som nå pågår for å etablere et nytt forskningsselskap på sør-vestlandet. Dette arbeidet er redegjort for i styresak 30/17 og 73/17. I juni ble det signert en aksjonæravtale mellom eierne av de aktuelle selskapene. Status for denne prosessen og videre planer fremgår i egen styresak i september 2017.

I dialogen med disse to selskapene har økonomi vært et naturlig tema. Uni Researchs konsernregnskapet viser negativt driftsresultat både på grunn av underdekning i morselskapet, spesielt relatert til betydelig negativt resultat ved enheten som forsker innenfor Olje- og gasssektoren, og grunnet datterselskapet Uni Research Polytec sitt store underskudd som også relaterer seg til inntektssvikt og fravær av nye forskningsoppdrag. UiB har gjennom eierdialogen formidlet en forventning om at driften i Uni Research AS bringes i

balanse. Styret i Uni Research har vedtatt at hver avdeling i selskapet skal levere et resultat på minimum 2,5 %.

CMR-konsernet har hoveddelen av sin oppdragsvirksomhet innen sektorene olje og gass, fornybar energi, energiteknologi, romfart, fiskeri, miljø og sikkerhet og beredskap. Konsernet har en økende virksomhet globalt. Den globale økonomiske konjunkturedgangen og nedgangen i olje- og gassindustrien hadde effekt på driften ved konsernet i 2016. CMR AS hadde likevel et overskudd på 30 mill. i 2016 noe som i hovedsak skyldes endring i regnskapsprinsipp knyttet til pensjonsforpliktelser. Universitetets vurdering er at CMR har en solid økonomisk og finansiell basis.

Når det gjelder BTO AS er det ny avtalestruktur som har hatt og har fokus, dette blant annet som konsekvens av ny eierstruktur i selskapet. UiB hadde pr 31. desember 2016 en eierandel i BTO AS lik 33,43 % og dermed negativt flertall. Øvrige aksjonærer var Helse Bergen (33,43 %), Havforskningsinstituttet (14,52 %), SIVA (13,56 %), Høgskolen i Bergen (3,82 %) og Norges Handelshøyskole (1,23 %). Det holdes jevnlig dialogmøter mellom BTO og UiB. I møtene diskuteres løpende saker og prinsipielle forhold. I 2016 har kartlegging av samhandling og tjenester og vurdering av nåværende avtalestruktur hatt særlig oppmerksomhet. Formålet med dette arbeidet er å sikre at BTOs tjenester og aktiviteter i størst mulig grad skal bidra til at målsetningen med selskapet om å forestå forvaltning og kommersialisering av selskapseiernes og andre offentlige innretningers immaterielle rettigheter og ideer knyttet til forskningsresultater og forskningsprosesser, ivaretas. Dette arbeidet pågår fortsatt, i nært samarbeid med BTO. Dialogmøtene med BTO referatføres.

Det er også gjennomført eiermøter med flere av selskapene det siste året, i tillegg til deltakelse på alle selskapenes generalforsamlinger. Bla er gjennomført eiermøter med Simula AS og med Universitetet i Bergen Eiendom AS. Dette er i tråd med de ambisjoner og den plan som ble utarbeidet som en oppfølging av styresak 152/16 Mål for universitetets eierskap i aksjeselskap.

Årsrapporter for alle selskapene følger vedlagt.

5. Planer og årshjul/-plan for eierstyring høsten-2017/våren-2018

Universitetet jobber systematisk for å forbedre sin eierstyring, og for høsten-2017/våren-2018 vil følgende områder ha særlig fokus:

- i) Sikre tydelig eiermedvirkning og eierstyring i prosess for å få etablert et nytt og konkurransedyktig forskningsselskap på sørvest-landet.
- ii) Avtalestruktur - BTO
- iii) Avtalestruktur og oppfølging av økonomi - UiB eiendom. Dette også sett i sammenheng med avtaler/samarbeid med Nygårdshøyden eiendom og Magør eiendom
- iv) Fortsette systematisk oppfølging gjennom oppnevning og oppfølging av selskapenes styre, gjennomføring av eiermøter og deltakelse på generalforsamlinger og gjennom å tydeliggjøre resultatmål iht. målsetninger som UiB har for det enkelte eierskap. Årshjul/-plan for eieroppfølging frem mot neste års generalforsamlinger er vedlagt.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

UiB deltar i selskaper med ulike eierposisjoner. Selskapsdeltakelsen er styrt av at samarbeidet med det enkelte selskap er av faglig interesse og involverer fagmiljøene uten at det svekker universitetets faglige uavhengighet.

Selskapene som UIB har eierskap i har formål som er av ulik karakter. Med bakgrunn i dette har oppfølgingen det siste året vært ulik for de ulike selskapene. Oppfølgingen i 2016/våren 2017 har også tatt utgangspunkt i styresak152/16 Mål for universitetets eierskap i aksjeselskap. Følgende forhold har spesielt hatt oppmerksomhet; prosessen for å etablere et stort forskningsselskap, gjennomføring av eiermøter ved behov, deltakelse på selskapenes generalforsamlinger og arbeidet knyttet til å få ny avtalestruktur med BTO på plass.

For neste periode og frem mot selskapenes generalforsamlinger, vil disse forholdene fortsatt ha fokus. I tillegg vil vi følge opp med dialog mot eiendomsselskapene om avtaler, økonomi og finansieringsmodell for fremtidige samarbeidsprosjekter. Videre vil det bli lagt vekt på å videreføre systematikken i oppfølgingen gjennom årlige årshjul/-planer for oppfølging.

11.09.2017/Kirsti Robertsen Aarøen/Per Arne Foshaug